

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 14. marta 2022. godine
Br. ref.:RK 1959/22

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI106/21

Podnosioci

Bujar Shehu i drugi

**Zahtev za ocenu ustavnosti
presude AC-I-15-0212-A 0001 Žalbenog veća posebne komore
Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za
privatizaciju, od 22. avgusta 2019. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosioci zahteva

1. Zahtev su podneli Bujara Shehu iz Dečana, Arbena Kuçija iz Suve Reke, Xhevdeta Halilija iz Gatnje, Ramadana Durakua iz Breznice, Dritona Mulaja, iz Terstenika, Fadila Llugiqija iz Velike Dobranje (u daljem tekstu: podnosioci zahteva). Podnosiocima zahteva pred sudom zastupa Florim H. Shefqeti, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu AC-I-15-0212-A 0001 Žalbenog veća posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće PKVS), od 22. avgusta 2019. godine, u vezi sa presudom C-II-14-0140-C0001, Specijalizovanog veća posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalnog veća PKVS) od 14. septembra 2015. godine.
3. Osporena presuda AC-I-15-0212-A 0001 Žalbenog veća PKVS uručena zastupniku podnosioca zahteva 20. aprila 2021. godine, shodno zahtevu za pristup javnim dokumentima.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenih presuda Žalbenog veća PKVS i Specijalnog veća PKVS, kojima je, prema navodima podnosioca zahteva došlo do povrede njihovih prava koja su zagantovana članom 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32 [Pravo na pravni lek], članom 46 [Zaštita imovine], članom 54 [Sudska zaštita prava], članom 55 [Ograničenje osnovnih prava i sloboda] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6.1 (Pravo na pravično suđenje) i članom 1 Protokola br. 1 (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).
5. Pored toga, podnosioci zahteva traže i uvođenje privremene mere, sa ciljem osiguranja njihovih prava, sve dok se ne donese odluka u vezi sa njihovim zahtevom.

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka], 27. [Privremene mere] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] i 56. [Zahtev za uvođenje privremenih mera] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovník o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 28. maja 2021. godine, podnosioci zahteva su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 4. juna 2021. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Radomira Labana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Selvete Gërzhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Safet Hoxha, i Nexhmi Rexhepi (članovi).
9. Dana 3. februara 2021. godine, Sud je obavestio pravnog zastupnika podnosioca zahteva o registraciji, i ujedno je tražio da popuni standardnu formu zahteva kao i da sudu dostavi ovlašćenje za sva lica koje je onu zahtevu naveo kao podnosioc.

10. Dana 17. maja 2021. godine, na osnovu stava 5. člana 114. [Sastav i mandat Ustavnog suda] Ustava i pravila 12 (Izbor predsednika i zamenika predsednika) Poslovnika o radu, sudija Gresa Caka-Nimani je izabrana za predsednicu Ustavnog suda. Na osnovu stava 4 pravila 12 Poslovnika o radu i odluke Suda utvrđeno je da će sudija Gresa Caka-Nimani preuzeti funkciju predsednice Suda nakon završetka mandata aktuelne predsednice Suda Arte Rama-Hajrizi, 25. juna 2021. godine.
11. Dana 17. juna 2021. godine, zastupnik podnosioca zahteva je dostavio sudu popunjenu formu zahteva kao i ovlašćenje o zastupanju svih lica koje on u zahtevu navodi kao podnosioc.
12. Dana 26. juna 2021. godine, na osnovu stava 4, pravila 12 Poslovnika o radu i odluke Suda KK-SP 71-2/21, sudija Gresa Caka-Nimani je preuzela dužnost predsednice Suda, dok je na osnovu tačke 1.1 stava 1, člana 8. (Istek mandata sudije) Zakona, predsednica Arta Rama-Hajrizi okončala mandat predsednice i sudije Ustavnog suda.
13. Dana 8. jula 2021. godine, Sud je obavestio Posebnu komoru Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Posebna komora), o registraciji zahteva, i ujedno je tražio da sudu dostavi dokaze kada su podnosioci zahteva primili presudu AC-I-15 -0212-Ao001 Žalbenog veća PKVS od 22. avgusta 2019. godine, na osnovu njihovog zahteva za uvidom u službena dokumenta.
14. Dana 9. jula 2021. godine, Posebna komora je putem elektronske pošte, poslala odgovor sudu, u kome stoji, da je osporena presuda uručena zastupniku podnosiocu zahteva 20. aprila 2021. godine.
15. Dana 27. avgusta 2021. godine, Sud je u cilju utvrđivanja svih okolnosti zahteva i prikupljanju svih činjenica slučaja, poslao pisma sledećim institucijama i organima:
 - a) Osnovnom sudu u Prištini, od koga je tražio informacije, da li se po predmetu koji je u sudu registrovan pod brojem KI106/21, vodi neki postupak pred redovnim sudovima u vezi sa utvrđivanjem vlasništva u vezi sa predmetnom parcelom.
 - b) Katastarskoj službi Kosova u kome je Sud tražio, da mu se dostavi istorija predmetne parcele.
 - c) Specijalnoj komori Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Posebna Komora), sa pitanjima, „*Da li ste informisali legitimnog vlasnika katastarske parcele (1742-0) o postupku koji se vodi pred Posebnom komorom?, Da li ste informisali podnosioca zahteva u vezi sa iniciranjem i vođenjem ovog spora o katastarskoj parceli (1742-0)?, Da li ste obustavili postupak u slučaju smrti inicijatora ovog slučaja pred SKVS-a Z. H..?*“

16. Sud konstatuje da su sve gore navedene institucije odgovorile na pismo suda od 27. jula 2021. godine.
17. Sud je 1. oktobra 2021. godine obavestio Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP) o registraciji zahteva, i istovremeno je zatražio od iste da objasni različito ponašanje KAP u dva sudska postupka, odnosno po kom osnovu je odbila da se pojavi kao stranka u sudskom postupku, sa obrazloženjem da "[...] KAP smatra da je ova imovina već prešla u privatnu svojinu i da je KAP izgubio aktivnu legitimaciju kao stranka, a takođe nema ni pravni interes da učestvuje u sudskom postupku u bilo kom svojstvu stranke". u sudskim postupcima pred redovnim sudovima, odnosno pred Osnovnim sudom, što je rezultiralo donošenjem Rešenja [C. br. 3082/15] od 21. decembra 2020. godine, dok je aktivno učestvovala kao stranka u sudskim postupcima pred PKVS, što je rezultiralo donošenjem konačne presude [AC-I-15-0212-A0001] od 22. avgusta 2019. godine. S tim u vezi, Sud je zamolio KAP da objasni po kom osnovu je KAP zauzeo različite stavove, iako je sporno pitanje bilo isto u oba sudska postupka sprovedena pred redovnim sudovima i Žalbenim većem PKVS i Specijalnim većem PKVS.
18. Istog dana, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva i zahtevao da mu dostavi sve odluke, uključujući i odluke nižih sudova u vezi sa postupkom koji se po reviziji vodi pred Vrhovnim sudom po zahtevu za uvođenjem mera obezbeđenja nad predmetnom parcelom.
19. Dana 7. oktobra 2021. godine, KAP je dostavila Sudu svoj odgovor na dopis Suda od 1. oktobra 2021. godine.
20. Dana 12. oktobra 2021. godine, Vrhovni sud je dostavio Sudu zatražena dokumenta.
21. Dana 19. oktobra 2021. godine, Sud je poslao pismo Posebnoj komori, u kome je od nje tražio da sudu dostavi kompletan (originalni) dosije predmeta.
22. Dana 26. oktobra 2021. godine, Posebna komora je dostavila Sudu originalan dosije spisa predmeta.
23. Shodno tome, Sud će u relevantnom delu izveštaja navesti odgovore institucija pojedinačno.
24. Dana 23. novembra 2021. godine, Sud je poslao još jedan dopis zastupniku podnosilaca zahteva u kome je tražio da mu se odgovori, da li su podnosioci zahteva pokrenuli neki sudski postupak u cilju osporavanja presude AC-I-15-0212-A 0001 Žalbenog veća PKVS od 22. avgusta 2019. godine.
25. Dana 30. novembra 2021. godine, zastupnik podnosioca zahteva je odgovorio dopisom sudu, pri čemu je uz objašnjenje, dostavio i naknadna dokumenta.
26. Dana 20. januara 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je preporučilo sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

27. Dana 12. avgusta 2005. godine podnosioci zahteva zaključili kupoprodajni ugovor VR. br. 639412005, sa licem N.Đ, o kupovini nekoliko katastarskih parcela, među kojima je bila i sporna katastarska parcela br. 1742 KZ Priština na mestu zvanom „Veternik“, u površini od 0.78,03 ha, iz posedovni list br. 11063, KZ Priština, koja se ovde pojavljuje kao predmet spora.
28. Po zaključenju kupoprodajnog ugovora VR. br. 639412005, proizilazi da su podnosioci zahteva registrovali kupljene katastarske parcele na svoje ime pri nadležnoj katastarskoj službi u Prištini, među kojima je bila i sporna parcela br. 1742 KZ Priština.
29. Međutim, Sud nalazi da suštinski problem nastaje u trenutku kada više lica pokreću različite sudske postupke u cilju ostvarivanja imovinskog prava nad spornom katastarskom parcelom br. 1742 KZ Priština. Tom prilikom, javlja se situacija, da se u nekim postupcima podnosioci zahteva pojavljuju kao stranke u postupku, dok u nekima podnosioci zahteva nisu bili ni informisani da su se vodili sudski postupci u vezi njihove imovine.
30. Prvi sudski postupak u vezi sa utvrđivanjem imovinskog prava nad spornom katastarskom parcelom br. 1742, KZ Priština je iniciran 2006 godine, pred Osnovnim sudom od strane trećih lica. Međutim, Sud u nastavku rešenja neće iznositi činjenično stanje niti se baviti pravnom analizom iz razloga što taj sudski postupak podnosioci zahteva ne osporavaju.
31. Drugi sudski postupak, u kome se podnosioci zahteva ne pojavljuju kao stranka u sudskom postupku, niti su bili informisani da se ovaj postupak vodi pred Posebnom komorom, pokrenula je tužiteljka Zoje Hysni (u daljem tekstu: Z.H.), 9. decembra 2014. godine, koja je tužbom pred Posebnom komorom, tužila kao vlasnicu Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP) a ne podnosioce zahteva. U tužbenom zahtevu tužiteljka Z.H., je tražila da joj KAP priznaimovinsko pravo nad 7 katastarskih parcela, među kojima je bila i sporna parcela br. 1742 KZ Priština koja je predmet ovog sudskog razmatranja.
32. Pored toga, Sud navede još jednu činjenicu, a to je, da je osporena presuda Žalbenog veća PKVS AC-I-15-0212-A 0001, koja je i predmet osporavanja i sudske ocene i u ovom zahtevu KI106/21, već bila predmet razmatranja pred Ustavnim sudom u zahtevu KI231/19, Međutim, ono što suštinski razlikuje ova dva zahteva jeste činjenica, da je zahtev KI231/19, o kome je Sud već doneo Rešenje o neprihvatljivost, podnela KAP, koja je uzgred bila stranka tokom celog sudskog postupka pred većima posebne komore, dok su zahtev KI106/21, podnela lica koja nisu bila stranka u postupku, iz činjenice, što nisu ni znali da se jedan takav sudski postupak i vodi.
33. Shodno tome, imajući u vidu svu kompleksnost zahteva, Sud će u nastavku rešenja predstaviti činjenično stanje i baviti se analizom isključivo sudskog postupaka koji je vođen pred većima posebne komere.

Sudski postupak pred većima posebne komore, u vezi sa utvrđivanjem imovinskog prava trećeg lica Z.H., nad spornom parcelom br.1742, u kome se kao stranke u postupku ne pojavljuju podnosioci zahteva

34. Dana 11. avgusta 2014. godine, KAP je objavio tender za privatizaciju imovine „D.P KOSOVA EXPORT“ .
35. Dana 09. decembra 2014. godine, lice Z.H., (u daljem tekstu: tužilja) je podnela tužbu Specijalnoj komori Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalna komora), u kojoj je tražila da se odobri njen tužbeni zahtev kao osnovan i da joj se prizna imovinsko pravo nad katastarskim parcelama br. 1740, plan 31, skica 50 na mestu zvanom “Veternik”, pašnjačke kulture, klase 3, u površini od 0.24.41 ha, br. 1741, plan 31, skica 50 na mestu zvanom “Veternik”, kulture njiva, klase 7, u površini od 0.65.63 ha, br. 1742, plan 31, skica 50 na mestu zvanom “Veternik”, pašnjačke kulture, klase 5, u površini od 078.03 ha, br. 1743, plan 31, skica 50 na mestu zvanom “Veternik”, pašnjačke kulture, klase 3 u površini od 2.88.29 ha, br. 1744, plan 31, skica 50 na mestu zvanom “Veternik”, kulture njiva, klasa 5 u površini od 0.32.72 ha, br. 1745, plan 31, skica 50 na mestu zvanom “Veternik”, kulture njiva, klasa 5 u površini od 0.80.68 ha i na mestu zvanom “Veternik”, kulture njiva, klasa 4 u površini od 0.49.80 ha kao i u katastarsku parcelu br. 1899, plan 32, skica 55 na mestu zvanom „Verbovici“, kulture njiva, klasa 2 u površini od 3.56.71 ha KZ-Priština, u ukupnoj površini od 9.76.27 ha.
36. Tužilja je navela, da su gore navedene parcele bile registrovane u Opštini Priština na njeno ime i da su „bez ikakvog objašnjenja pogrešno upisane na ime DP „P. I. K. Kosova Export“.
37. Tužilja je priložila uz tužbu i zahtev u kome je zahtevala obustavu tendera koji je dana 11. avgusta 2014. godine objavila KAP, o privatizaciji ovih parcela preko likvidacije DP „Ratar“ P. I. K. Kosova Export.
38. Pored toga tužilja je u tužbenom zahtevu tražila, i da se odredi i mera obezbeđenja nad navedenim katastarskim parcelama sa ciljem sprečavanja kupoprodaje navedenih parcela u tenderu koji je 11. avgusta 2014. godine objavio KAP.
i) Sudski postupak u vezi sa predlogom za obustavu tendera objavljenog od KAP-a 11. avgusta 2014.godine.
39. Dana 18. decembra 2014. godine, sudija izvestilac Specijalnog veća je izdao nalog zahtevajući da se tužba i zahtev za prethodni sudski nalog dostave tuženoj.
40. Dana 23. decembra 2014. godine, KAP (tužena) je podnela odgovor na tužbu, navodeći da *“osporava u potpunosti tužbu i navode iz tužbe tužilje kao neosnovane za osnovu zakona. Po navodima tužene, tužilja je podnela tužbu u suprotnosti sa principom “Legitimacioad causam” zato što istoj nedostaje aktivna legitimacija za procesuiranje sudskog pitanja i tužilja nije naglasila pravni osnov na kojem se zasniva tužbeni zahtev”*; Na osnovu navoda KAP-a, *“pravo vlasništva nad spornim parcelama je dobila na osnovu postulata*

održaja, jer je pouzdan i legitiman nosilac, kao i da iz podnete tužbe proizilazi da je zastareo rok prava za tužilju za traži povraćaj stvari, zato što se tužilja nije interesovala za svoju imovinu od 1965. godine pa sve do podnošenja tužbe tokom 2014. godine, i predlaže da se odbaci tužba kao neprihvatljiva ili da se odbije kao neosnovana.”

41. Dana 3. februara 2015. godine, Specijalizovano veće PKVS donelo je rešenje C-II-14-0140-C0001, kojim je usvojilo zahtev lica Z.Rr.H., za izdavanje preliminarne sudske zabrane, čime je KAP-u zabranilo da preduzima bilo kakvu pravnu radnju koja se tiče privatizacije navedenih katastarskih parcela koje su trenutno bile upisane kao imovina DP „Kosova Export“, u ukupnoj površini od 9.76,27 ha.
42. U obrazloženju rešenja za uvođenje privremene mere Specijalizovano veće PKVS je navelo: *„Posebna komora smatra da mogućnost oštećenja, gubitka ili štete može nastupiti u ovom slučaju. U slučaju da je krajnji ishod glavne tužbe taj da tužilac ima pravo sa svojim zahtevom/tužbom, onda se ona ne može racionalno nadoknaditi po razumnoj ceni zato što je reč o nepokretnoj imovini i jer bi materijalna šteta bila velika. Pored toga, novčana naknada ne bi bila racionalna jer bi cena mogla biti ona koja nije tržišna, ali čak i ako bi bila, isplata bi mogla kasniti bez razloga. Vlasnicima bi bilo uskraćeno raspolaganje zemljištem i prihodima od njega.“*
43. Dana 18. februara 2015. godine, tužena (KAP) je izjavila žalbu Žalbenom veću PKVS, protiv rešenja C-II.-14-0140-C0001 od 3. februara 2015. godine, zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
44. U žalbi, KAP je navela da *„smatra da nije postojala aktivna legitimacija za podnošenje tužbe od strane tužilje jer nije dokazano da je tužilja zakonski naslednik svog pretka. Prema navodima KAP, tužilja nijednim materijalnim dokazom nije potkrepila svoj zahtev za izdavanje privremene mere. Da se tužilja nije nikada interesovala za svoju imovinu od 1965. godine“.*
45. Dana 26. marta 2015. godine, Žalbeno veće PKVS, je donelo rešenje AC-I.-15-0041-A0001, kojim je odbilo žalbu KAP kao neosnovanu. U obrazloženju rešenja Žalbenog veća KAP stoji: *„Sa ocenom Specijalizovanog veća PKVS da se treba uvesti privremena mera složilo se i Žalbeno veće i zbog činjenice da je tužilačka strana dostavila brojne dokaze kojima se dokazuje velika verovatnoća navodnog prava, kao što su: posedovni list iz 1957. i 1960. godine, odluka Nacionalnog veća iz 1961. godine kojom je tužilji oduzeta imovina sa obrazloženjem da ona ne može obrađivati to zemljište jer nema dovoljno radne snage, odluka Komisije za raspravljanje imovinskih odnosa od 21. jula 1965. godine kojom je tužilji vraćena oduzeta imovina, dok tuženi nije nijednim dokazom dokazao suprotno, tako da u skladu sa članom 55.1 Aneksa ZPKVS-a, Žalbeno veće smatra da je takva privremena mera neophodna do meritornog rešavanja tužbe“.*

ii) Sudski postupak u vezi sa utvrđivanje imovinskog prava nad predmetnom parcelom

46. Dana 1. septembra 2015. godine, Specijalizovano veće PKVS, je donelo nalog C-II-14-0140-C0001, u kome je navelo da „i) Specijalizovano veće obaveštava stranke da trenutno razmatra mogućnost izdavanja naloga za odustajanje od prikupljanja dodatnih dokaza. ii) Pozivaju se stranke da, ako ih imaju, dostave podneske i argumente u ovoj fazi postupka u roku od 7 (sedam) dana od dana prijema ovog obaveštenja. iii) Podnesci i celokupna priložena dokumentacija se moraju dostaviti u jednom primerku za predmet parnice suda i jednom primerku koji se dostavlja protivničkoj strani“.
47. Dana 11. septembar 2015. godine, Specijalizovano veće PKVS, je donelo novi nalog C-II-14-0140-C0001, u kome obaveštava stranke da „s obzirom na to da u postupku ne postoje sporna pitanja koja se moraju dodatno razjasniti u pogledu materijalnih činjenica za odlučivanje u predmetu ili predmetnoj stvari, Specijalizovano veće II odlučuje da oslobodi postupak od prikupljanja dodatnih dokaza“.
48. Shodno tome, Specijalno veće II je odlučilo da na osnovu, člana 34. 5., Aneksa Zakona br. 04/L-033 o PKVS, pristupi ekonomičnom i brzom rešavanju sudskog postupka.
49. Dana 14. septembra 2015. godine, Specijalno veće II PKVS, je donelo presudu C-II-14-0140-C0001, kojom je u stavi I izreke, usvojilo tužbu tužilje Z. H., za svojinu iz Katastarske zone u Prištini, u ukupnoj površini od 9.76,27 ha, i priznalo joj je imovinsko pravo nad sledećim katastarskim parcelama:
- a) Katastarska parcela br. 1740, plan 31, nacrt 50., na mestu zvanom „Veternik“ – sa kulturom pašnjak treće klase, u površini od 0.24,41 ha.
 - b) Katastarska parcela br. 1741, plan 31, nacrt 50, na mestu zvanom „Veternik“ – sa kulturom zemljište sedme klase, u površini od 0.65,63 ha.
 - c) Katastarska parcela br. 1742, plan 31, nacrt 50, na mestu zvanom „Veternik“ – sa kulturom zemljište pete klase, u površini od 0.78,03 ha.
 - d) Katastarska parcela br. 1743, plan 31, nacrt 50, na mestu zvanom „Veternik“ – sa kulturom pašnjak treće klase, u površini od 2.88,29 ha.
 - e) Katastarska parcela br. 1744, plan 31, nacrt 50, na mestu zvanom „Veternik“ – sa kulturom obradivo zemljište pete klase, u površini od 0.32,72 ha.
 - f) Katastarska parcela br. 1745, plan 31, nacrt 50, na mestu zvanom „Veternik“ – sa kulturom obradivo zemljište pete klase, u površini od 0.80,68 ha. i na istom mestu „Veternik“ sa kulturom obradivo zemljište četvrte klase u površini od 0.49,80 ha.
 - g) Katastarska parcela br. 1899, plan 32, nacrt 55, na mestu zvanom „Vrbovčići“ sa kulturom obradivo zemljište druge klase, u površini od 3.56,71 ha.
50. U stavu II. izreke presude C-II-14-0140-C0001, Specijalno veće II PKVS, je obavezala tuženu KAP, “da prenese tužiteljki potpunu državinu svojine opisane kao u tački 1. izreke, kao i da joj obezbedi sve potrebne dokumente kako bi joj se omogućio upis zemlje na njeno ime u katastarskim knjigama“.
51. U obrazloženju presude C-II-14-0140-C0001, Specijalnog veća II PKVS, stoji:

„Z. H. je, kao isključiva naslednica svog pokojnog oca, nasledila svojinu i zemljišne parcele su upisane na njeno ime i ona je počela da placa porez na ovu imovinu. Svi dokumenti koji su predstavljeni sudu od strane tužiteljke su kopije overene kod beležnika originalnih dokumenata koji se nalaze u dotičnim arhivama Opštine Priština.

„Dana 25. aprila 1957. godine, Direkcija za katastar u Prištini je izdala dokument koji utvrđuje realno stanje parcela 9/31, 9/32, 9/33, 9/34, 9/36 i 9/80 upisanih u posedovnom listu br. 2248 na kraju 1956. godine. Preko izvoda posedovnog lista, primećuje se da su parcele registrovane na ime Z. H.“

„Nakon izmena u sistemu numeracija u katastru u Prištini, nepokretna svojina gđe Z. H. dobila nove brojeve, 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745 i 1899, svi u posedovnom listu br. 2248 i u ukupnoj površini od 9.76,24 ha. To se prosto vidi u izvodu izdatog od Direkcije za geodeziju i katastar Opštine Priština od 14. novembra 1960. godine, gde su sve površine parcela iste u oba dokumenta.“

„Na kraju, posedovni list izdat dana 26. juna 1969. godine od Direkcije za katastar, Katastarske opštine Priština, koji utvrđuje imovinsko stanje na kraju 1968. godine, pokazuje da su iste zemljišne parcele registrovane na ime Z. H.“

„Kao zaključak, tužiteljka Z. H. je više od 50 godina vlasnica zemljišnih parcela, ona ih je nasledila od njenog oca Rr. P. Svojina je bila na državini i korišćena je neprekidno i zakonito od porodice H. još od 1938. godine do 2014. godine.“

52. Dana 08. oktobra 2015. godine, KAP je podnela žalbu protiv presude C-II-14-0140-C0001, Specijalnog veća II PKVS, zbog bitne povrede odredbi sudskog postupka, pogrešnog i ne potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se pobijana presuda poništi i predmet vrati na ponovno suđenje i odlučivanje, ili da se isti preinači i tužbeni zahtev tužilje da se u potpunosti odbija kao neosnovan.
53. Konkretnije KAP je u žalbi pored ostalog navela *“da je prvostepeni sud počinio kršenje zakona i zakonskih odredaba zbog činjenice da uopšte nije održao sednicu saslušanja, što je suprotno i sa članom 6 Evropske konvencije za ljudska prava. Prema KAP-u, u skladu člana 12 ZPP-a, procedura prvog stepena kao redovna sastoji se od dve sudske sednice, pripremne i glavne sednice predmeta, dok se ovo nije desilo u ovom slučaju“*.
54. Takođe, u žalbi KAP-a, stoji i *„da je izreka presude protivrečna sama sebi i sa obrazloženjem presude i da uopšte ne sadrži razloge o odlučujućim činjenicama, presuda uopšte ne sadrži obrazloženje u vezi posedovanja, prvostepeni sud nije potvrdila činjenicu da tužilja poseduje osporene imovine, da li je povereni vlasnik i koliko vremena poseduje osporene imovine. Prema tužilji, prvostepeni sud uopšte se nije pustio u potvrđivanju činjeničnog stanja, i da rešenje br.438-65 od 16.09.1965. godine, je odluka odlučena u*

administrativnom postupku, a ne u sudskom predmetu, stoga, strana tužilje nije iscrpela pravne lekove u administrativnom postupku.“

55. Dana 22. avgusta 2019. godine, većinom glasova, Žalbeno veće PKVS, je donelo presudu AC-I-15-0212-A0001, kojom žalbu KAP-a, odbilo kao neosnovanu, dok je presudu C-II-14-0140-C0001, Specijalnog veća II PKVS, od 14 septembra 2015. godine potvrdilo u celosti.
56. U obrazloženju presude AC-I-15-0212-A0001 Žalbenog veća PKVS, stoji da je: *“Žalbeno veće, nakon razmatranja žalbenih navoda, ožalbene presude i svih dokaza u spisu predmeta došao je do zaključka da je žalba neosnovana”*.
57. U daljem odgovoru na žalbene argumente KAP-a, Žalbeno veća PKVS je navelo:
- a) *„KAP je u žalbi pokrenuo ista pitanja koje su tačno i profesionalno razmotrene od strane Specijalizovanog veća, ne pružajući nijedan dodatni argument koji bi odrazilo drugo činjenično stanje od onog koji je potvrđen i utvrđen od Specijalizovanog veća. Ožalbena presuda je jasna, nema protivrečnosti između izreke i obrazloženja, kako navodi KAP, i da su obrazloženi svi žalbeni navodi KAP-a pokrenute do faze odlučivanja od prvo stepena“*.
 - b) *„Što se tiče žalbenog navoda KAP-a, da je prvostepeni sud počinio povrede zakona i zakonskih odredaba zbog činjenice da uopšte nije održao sednicu saslušanja, Žalbeno veće misli da Specijalizovano veće u ovom slučaju je postupao shodno Aneksa zakona Specijalne komore, odnosno članu 34, stavovi 3 i 4. Nalogom od 01. septembra 2015. godine, Specijalizovano veće je obavestio strane u postupku da je u toku razmatranja mogućnosti izdavanja naloga za odricanje od prikupljanja daljih dokaza i pozvao je stranke da ako imaju, da podnesu podneske i argumente u ovoj fazi procedure, u roku od 7 (sedam) dana od prijema ovog obaveštenja. Nijedna stranka nije poslala neki dokaz, niti su osporili jednu takvu mogućnost, stoga ni ovaj žalbeni navod KAP-a nije potkrepljen“*.
 - c) *„Od izvođenih dokaza od Specijalizovanog veća i koje se nalaze u spisu predmeta, potvrđuje se da ove sporne imovine, nijednom još od 1957 godine nisu bile u ime DP-a, već u ime pretka tužilje i u ime tužilje“*.
 - d) *„KAP, žalbom nije pružio nijedan dodatni dokaz koje bi mogao da promeni činjenično stanje potvrđene od Specijalizovanog veća sa ožalbenom presudom. Ona je celo obrazloženje osporavanja fokusirala u ne održavanju sednice saslušanja, ne pružajući nijedan argumenat koji bi mogao da poništi dokaze pružene od tužilje. I bez održavanja sednice saslušanja, KAP-u je data prilika da pruža dodatne dokaze i argumente koji bi bile u njenu korist, jer je upozorena da se sednica saslušanja neće održati u skladu zakona, odnosno člana 34 Aneksa zakona o Specijalnoj komori. Jedini dokaz, koja je i bila u dosijeu pred Specijalizovanog veća, KAP je naveo potvrdu o vlasništvu, koja je u ime DP-a, ali nije dokazala na koji je osnov ova imovina prešla u ime DP-a, kada svi dokazi dokazuju da je ova imovina uvek bila u ime tužilje“*.

Odgovori podneti od relevantnih strana

Odgovor Direkcije Katastra Opštine Priština [dostavljen 6. septembra 2021. godine]

58. Sud podseća da je dana 6. septembra 2021. godine, primio odgovor na pitanja suda od Direkcije za Katastar Opštine Priština.
59. U vezi sa pitanjem ko je legitimni aktuelni vlasnik sporne katastarske parcele [br. 1742-0], Direkcija za Katastar je naglasila sledeće:

“Direkcija za katastar vas obaveštava da su u našim katastarskim registrima trenutni vlasnici katastarske parcele broj 1742-0 KZ Priština, kao što smo to i navezi iznad: Xhevdet Halili, Ramadan Duraku, Fadil Llugiqi, Driton Mulaj, Arben Kuci, Bujar Shehu stoga vam u prilogu šaljemo potvrdu o vlasništvu (nacrt verzije) u vezi sa trenutnim stanjem katastarske parcele br. 1742-0 KZ. Priština.

60. Sa druge strane, na pitanje Suda na koji način i po kom osnovu su izmenjeni vlasnici katastarske parcele [br. 1742-0] tokom istorije, Direkcija za Katastar opštine Priština je objasnila sledeće:

“Katastarska parcela br. 1742-0 sa površinom od 7803 m² Priština pre 1999. godine, u programu pod nazivom borma, prema podacima dostupnim Direkciji za katastar u Prištini, parcela je bila na ime Pik Kosovo Eksport. Ovi podaci su samo iz elektronskog sistema, dok ostale podatke - pre 1999. godine (pre rata) nemamo jer se nalaze u Srbiji (Prilog 1).”

Prema rešenju izdatom od strane Uprave za katastar br.952-1462 od 19.10.2003. godine katastarska parcela br.1742-0 KO Priština je prošla na ime Nadežde Džokić, (dodatak 2), na osnovu Presude izdate od strane Opštinskog suda u Prištini sa br. P.br.680/94 od 26.09.1997. godine, (dodatak 3) Ovlašćenje potvrđeno od strane Opštinskog suda u Soko banji Srbija sa br.1003/2003 od 28.07.2003. godine, (dodatak 4) posedovni list sa br.4143 od 01.10.2003. godine, (dodatak 5) kopija lične karte Nadežde Džokić, (dodatak 6) zahtev za promenu u katastarskom operatu (dodatak 7).

Na osnovu rešenja uprave za katastar br.952/2030 od 19.10.2005. godine katastarska parcela br. 1742-0 KO Priština površine 7803 m² prešla je na ime Bujar Shehu, Arben Kuqi, Kadri Halili, Ramadan Duraku, Driton Mulaj i Fadil Llugiqi svaki sa po 1/6, (dodatak 8) oslanjajući se na Ugovor o kupoprodaji nepokretne imovine potvrđen od strane Opštinskog suda u Prištini sa br. Vr.br.6394/2005 od 15.08.2005. godine, (dodatak 9) posedovni list sa br. 11063 od 04.08.2005. godine, (dodatak 10) kao i lične karte i kopija zahteva za registraciju (dodatak 11).

Na osnovu rešenja izdatog od Uprave za Katastar br. 011-463-2/1273/19 od 06.05.2019. godine, katastarska parcela br. 1742-0 KO Priština, deo imovine od 1/6 Kadrija Halilija je prenet na ime Xhevdeta Halilija, (dodatak 12) oslanjajući se na rešenje o nasledstvu koje je noterizovano od

beležnika: Hysni R. Islami sa br Lrp-a 5562/2018, br. Ref. 1515/2018 od 01.12.2018. godine, (dodatak 13) kao i zahtev za registraciju (dodatak 14).

Odgovor Posebne komore Vrhovnog suda [dostavljen 31. avgusta 2021. godine]

61. Sud podseća da je dana 31. avgusta 2021. godine, primio odgovor PKVS-a na njegova pitanja.
62. U vezi sa pitanjem da li je identifikovan legitimni vlasnik katastarske parcele [br. 1742] tokom sprovedenog postupka pred PKVS-om o utvrđivanju vlasništva nad spornom parcelom, iniciranim od strane Z.H. dana 9. decembra 2014. godine, PKVS je objasnila sledeće:

“Sve što možemo reći je ono što je rečeno u presudi Apelacionog veća PKVS od 22. avgusta 2019. godine, koju takođe posedujete. Međutim, mi nemamo pravo da komentarišemo sudske odluke”.

63. Sa druge strane, na pitanje Suda da li je podnosilac zahteva bio obavešten o pokretanju i razvoju ovog spora u vezi sa katastarskom parcelom [br. 1742] pred PKVS-om, potonja je izjavila da podnosioci nisu bili obavešteni jer podnosioci nisu bili predstavljeni kao strane i nisu pokrenuli nijedan drugi postupak u vezi sa spornom parcelom do 23. juna 2021. godine.
64. Na kraju, na pitanje da li je razvoj postupka u vezi sa spornom parcelom obustavljen, a zbog smrti pokretača ovog spora pred PKVS, Z. H., PKVS je navela da je u vezi sa smrću pokretača spora Z. H je bila obaveštena 28. avgusta 2019. godine, odnosno nakon donošenja presude koje je osporena od strane podnosioca zahteva.

Odgovor KAP-a [dostavljen 7. oktobra 2021. godine]

65. Sud podseća da je dana 7. oktobra 2021. godine, primio odgovor KAP-a na njegova pitanja.
66. U vezi sa pitanjem po kojoj osnovi je KAP učestvovala kao strana u sudskim postupcima pred redovnim sudovima, odnosno pred Osnovnim sudom, što je rezultiralo donošenjem Rešenja [C. br. 3082/15] od 21. decembra 2020. godine, dok je odbila da učestvuje kao stranka u drugim sudskim postupcima pred PKVS, što je rezultiralo donošenjem konačne presude [AC-I-15-0212-A0001] od 22. avgusta 2019. godine, KAP je u vezi sa postupkom pred PKVS-om objasnila:

„Tužilja Z. H. je 9. decembra 2014. godine tužila Društveno Preduzeće Poljoprivredni industrijski kombinat "Kosova Export" sa sedištem u Kosovu Polju (od sada "DP") za dokaz o vlasništvu za nekoliko parcela među kojima je takođe uključena i parcela broj 1742/0. U ovom postupku KAP je učestvovala u zastupanju tužene budući da je ex lege njen mandat da zastupa pravni interes i zaštitu imovine u svim upravnim i sudskim postupcima, t.z. KAP je bila tužena stranka stoga je morala da učestvuje u ovom postupku. Posle jedne sudske parnice, Specijalno veće dana 14. septembra 2015. godine, donosi presudu C-II-14- 0140-C0001, kojim se usvaja tužbeni zahtev tužilje i

priznaje joj se pravo svojine nad imanjem ukupne površine od 9,76,27 ha, uključujući i katastarsku parcelu br. 1742/0. KAP kao zakonski zastupnik DP-a, u ovom parničnom postupku u svojstvu tužene protiv ove presude u zakonskom roku uložila je žalbu i osporio prvostepenu presudu ali i osnovanost tužbe tužilje, time što je pružila materijalne dokaze i pravne argumente koji su predloženi ovom sudu, ali ništa od toga nije uzeto u obzir. KAP i dan danas smatra da ove dve presude SKVS-a donete su sa mnogim proceduralnim i materijalnim povredama. Sud nije ni uzeo u obzir činjenicu da je Obaveštenje/Historijat od 05. oktobra 2015. godine Ref. 011-007-218191, izdat za sporne parcele od strane Opštine Priština ukazuje da katastarska parcela 1742/0 bila u privatnom vlasništvu. Ovaj Historijat je predat sudu odnosno Apelacionom veću putem žalbe koju je KAP podneo 8. oktobra 2015. godine. U obrazloženju za katastarsku parcelu broj 1742/0 od Uprave za katastar i geodeziju - Opština Priština predstavlja činjenično stanje i materijalne pravne dokaze zakonskim vlasnicima ove parcele i zakonske titule za sticanje imovine za sadašnje vlasnike kao Bujar Shehu, Arben Kuqi, Kadri Halili, Ramadan Duraku, Driton Mulaj i Fadil Llugiqi. Apelaciono veće SKVS-a dana 22. avgusta 2019. godine donosi presudu AC-I-15-0212 kojom se žalba tužene- KAP odbija kao neosnovana i potvrđuje se presuda Specijalizovanog veća C-II-14-0140-C0001 od 14. septembra 2015. godine. Ovom presudom ovaj spor je konačno zatvoren jer je u smislu člana 9.14 zakona o SKVS-u, odluke Apelacionog veća su konačne i nisu predmet drugih žalbi.“

67. KAP je u svom odgovoru navela da: „KAP u svojim naporima da zaštiti interese DP-a, ali i da izda pravične odluke bez povrede tuđe imovine, dana 18. decembra 2019. godine podnosi zahtev za ocenu ustavnosti presuda SKVS-a. U ovo zahtev, hronološki je opisan slučaj za koji su svi predstavljeni svi dokaz. Ustavni sud u vezi sa zahtevom KAP-a kao podnosioca zahteva, dana 26. februara 2020. godine, odlukom KI231/19 proglašava zahteva KAP-a neprihvatljivim.“
68. KAP je takođe podvukla i da: “Ustavni sud nalazi sve dokaze koje je predstavio KAP i kojima je upravljao SKVS i mogao lako da razumem stavove KAP-a, prvobitno u predmetu C-II-14-0140-C0001 & AC-1-15-0212-A0001, a zatim izjavu u parničnom postupku u predmetu C.nr. 3082/15 koji se vodio u Osnovnom sudu u Prištini. S obzirom na to da se dokazi pomenuti u gornjem opisu nalaze i u spisima predmeta KI231/19 pred ovim sudom, KAP ne smatra razumnim priložiti ih ovom odgovoru.“
69. Sa druge strane, u vezi sa razvojem sudskih postupaka pred redovnim sudovima, KAP je objasnila da:

„Dana 13. novembra 2020. godine, Kosovska agencija za privatizaciju primila je Zahtev za informacije od Osnovnog suda u Prištini. Iz ovog dopisa suda smo shvatili da je sporni predmet između stranaka B.M, R. M. i Sh. M. - tužioca i Bujara Shehua, Fadila Llugiqija, Arbena Kuqija, Kadrija Halitija, Dritona Mulaja i Ramadana Durakua- tuženi, je katastarska parcela 1742/0 i sud je zatražio da zna da li KAP upravlja katastarskom parcelom broj 1742-0 koja se nalazi u Veterniku KZ Priština i da li postoje tvrdnje da je zainteresovana strana u ovom postupku.“

70. Dana 8. decembra 2020. godine, KAP je, nakon prijema geodetskog veštačenja koje je urađeno po nalogu suda, od Osnovnog suda, odgovorila na zahtev za dodatne informacije, i to:

„KAP je pažljivo analizirao oba mišljenja stručnjaka i nakon upoređivanja zapisa dostupnih KAP-u kao pravnom administratoru Društvenog preduzeća Poljoprivredni Industrijski Kombinat-PIK "Kosova Export", došli smo do zaključka da Katastarska parcela br. 1742/0, na mestu zvanom Veternik, katastarska zona Priština, je do 2003. godine bila je u vlasništvu DP PIK "Kosova Export" sa sedištem u Kosovu Polju. Ova katastarska parcela je uzeta od DP PIK „Kosova Export” na osnovu presude P.nr.680/94 od 26.09.1997. godine, kojom se ova nepokretna imovina vraća u vlasništvo Nadežde Džokić.

Za istu nepokretnu imovinu paralelno je vođen sporni pravni postupak u Specijalnoj komori Vrhovnog suda Kosova, po tužbi tužilje Z. H. iz Prištine. Specijalna komora je sa dve presude usvojila tužbeni zahtev tužilje, priznajući joj pravo svojine na spornoj nepokretnosti.

U ovim okolnostima nastalim nakon presude Apelacionog veća - Specijalne komore Vrhovnog suda Kosova, KAP smatra da je ova imovina već prešla u privatno vlasništvo, izgubila aktivni legitimitet kao stranka i kao drugo nema pravni interes da učestvuje kao proceduralna stranka u bilo kom svojstvu u ovom parničnom postupku.“

Navodi podnosioca

71. Podnosioci zahteva tvrde da je osporena presuda Žalbenog veća PKVS-a doneta uz povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 46. [Zaštita imovine], 54. [Sudska zaštita prava], 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] i članom 1 Protokola br. 1 EKLJP-a.

Navodi o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a

72. Što se tiče navodnih povreda člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, podnosioci zahteva prvo ističu da im je uskraćen pristup sudu prilikom donošenja presude [AC-I-15-0212-A 0001] Žalbenog veća PKVS-a od 22. avgusta 2019. godine u vezi sa presudom [C-II-14-0140-C0001] Specijalizovanog veća PKVS-a od 14. septembra 2015. godine, uz obrazloženje da poslednje navedeni tokom razmatranja i odlučivanja slučaja o spornoj imovini [br. 1742] nisu obavestili podnosiocima zahteva o sprovođenju ovih sudskih postupaka kako bi oni izneli navode i kako bi sudsku stvar efikasno razmotrio relevantni sud.
73. Podnosioci zahteva ističu da „pristup sudu treba da bude značajan, a ne samo formalan. Svako ograničenje pristupa sudu ili nezavisnom organu mora imati legitiman cilj, a korišćena sredstva moraju biti proporcionalna tom cilju”.

74. Podnosioci zahteva u svojim navodima takođe ističu da „[...] Posebne komore nemaju nadležnost da odlučuju o privatnoj svojini”.
75. U prilog gore navedenim navodima, podnosioci zahteva se pozivaju na praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) u slučajevima *Hornsby protiv Grčke* (presuda od 19. marta 1997. godine); *Z i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda od 10. maja 2010. godine); *Tinnelly & Sons Ltd i drugi i McElduff i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda od 10. jula 1998. godine); *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda od 21. februara 1975. godine); *Immobiliariesaff protiv Italije* (presuda od 28. jula 1999. godine).

Navodi o povredi člana 32 . Ustava

76. Što se tiče navodnih povreda člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava, podnosioci zahteva uglavnom tvrde da nisu imali na raspolaganju pravna sredstva za osporavanje presude Žalbenog veća i Specijalizovanog veća PKVS-a.
77. U tom smislu, podnosioci zahteva ističu da su “sa gore navedenim odlukama, ozbiljno povređeni interesi podnosilaca zahteva, jer isti nisu bili strane u sudskom postupku, dok su odluke donesene iz sudskih postupaka povredile pravo na imovinu podnosilaca, međutim, isti, budući da nisu bili strane u sudskim postupcima niti su bili obavešteni u vezi sa ovim postupcima, kao rezultat toga, nisu imali na raspolaganju efektivna pravna sredstva kojim bi osporili odluke koje su povredile njihova prava i interese”.

Navodi o povredi člana 46. Ustava u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 EKLJP-a

78. Što se tiče navoda o povredi člana 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 [Zaštita imovine] EKLJP-a, podnosioci zahteva ističu da su presudom [AC-I-15-0212-A 0001] Žalbenog veća i presudom [C-II-14-0140-C0001] Specijalizovanog veća PKVS-a, donete u postupku dokazivanja vlasništva Z.H. nad spornom imovinom [br. 1742], povređena prava podnosilaca zahteva, zato što su ove dve presude potvrdile pravo svojine licu Z.H. nad spornom imovinom [br. 1742], gde su legitimni vlasnici predmetne imovine sami podnosioci zahteva, a ne Z.H.
79. Po njima, osporena presuda daje pravni naslov licu Z.H., da upiše imovinu [br. 1742] na njeno ime.
80. U tom smislu, podnosioci zahteva ističu, “[...] povređujući na nezakonit način prava vlasnika koja proizlaze iz prava na imovinu, dok KAP nije strana sa materijalnim interesom, on je nepostojeća strana, budući da je imovina privatna imovina, dok sudske odluke imaju efekat samo između parničnih strana, a u ovom slučaju KAP nije strana, jer je imovina privatna, registrovana u katastarskom registru kao nekretnina u opštini Priština, i ovo lako može potvrditi Specijalna komore i KAP, tražeći službene informacije od Uprave za geodeziju i katastar u opštini Priština za katastarsku parcelu P-71914059-01742-0. Ustav Republike Kosova jasno propisuje kada se jedno lice liši od prava na imovinu na jednu nekretninu i ovo nije slučaj o kojem Ustav govori”.

81. Pored toga, podnosioci zahteva dodaju: *“Za podnosiocce ovog zahteva, jasno je pravo svakog pojedinca za osporavanje prava vlasništva jedne nekretnine sudskim putem, međutim u ovom slučaju, budući da su podnosioci zahteva vlasnici koji su registrovani u registru za nekretninu, potpuno je nejasno kako je sud mogao da učini takve propuste, tako da KAP-a smatra kao stranu, koji se smatra kao pravni naslednik (KBI-Kosova-Eksport) ne potvrđujući vlasnika parcele sa katastarskim brojem P-71914059-01742-0 koji je registrovan u Registru i ovako donoseći odluke kojima povređuje prava koja proizlaze iz Prava na imovinu kao jedno Ustavno pravo”*.
82. U svojim navodima, podnosioci zahteva tvrde da je *“ograničenje prava na imovinu moguće preko eksproprijacije. Takođe još jedan drugi slučaj kada je pravo na imovinu ograničeno je slučaj konfiskacije imovine. Ali Ustav Republike Kosova ne poznaje neki drugi način ograničenja prava na imovinu, tako da se ostali načini smatraju arbitrarni načini i ne odgovaraju pravnoj sigurnosti građana što predstavlja opasan presedan uskraćivanja prava na imovinu nekretnine kao elementarno pravo”*.
83. Isti, u suštini, navode da se *“[...] pravo na imovinu može ograničiti samo od državnih organa kao u gore navedenim slučajevima, znači u slučajevima eksproprijacije Vlada i Opština su subjekti koji mogu ograničiti pravo na imovinu, u zavisnosti od toga ko pokreće postupak eksproprijacije. Drugi subjekat koji može ograničiti pravo na imovnu je i sud, i to samo u slučaju konfiskacije i oduzimanja imovine, kada je ona dobijena ili se sumnja da je dobijena krivičnim delom. Znači, svaki drugi postupak i način ograničenja imovine nije dozvoljeno i shodno tome je nezakonito i protivustavno, kao što su i radnje Vrhovnog suda u ovom slučaju, koje ozbiljno krše ovo pravo podnosilaca”*.

Navodi o povredi člana 54. Ustava

84. Što se tiče navoda o povredi člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, podnosioci zahteva ističu: *“[...] u ovom slučaju, budući da su podnosioci zahteva vlasnici, registrovani u registru nekretnine, totalno je nejasno kako je sud mogao da učini takve propuste tako da KAP smatra kao stranu, dok KAP znajući da nije vlasnik/nema legitimitet, nije davao takve izjave, i da daje stvarni pasivni legitimitet jednom pravnom subjektu koji nikako ne može da ispuni obavezu koju je tražila strana tužioca u vezi sa katastarskom parcelom br. P-71914059-01742-0”*.
85. S tim u vezi, podnosioci zahteva ističu: *“Znači, Vrhovni sud ne verifikacijom vlasnika parcele sa katastarskim brojem P-71914059-01742-0 koja je registrovana u registru i ne prekidajući takav postupak, uskraćuje pravo podnosiocu zahteva da sudskim putevima traži zaštitu njegovog prava na imovinu. Takođe, Vrhovni sud njegovom odlukom, prvostepenog i drugostepenog suda, daje pravo Z.H. da parcelu sa brojem P-71914059-01742-0 registruje kao njenu imovinu, jasno kršeći prava koje proizlaze od prava na imovinu podnosilaca zahteva”*.

Navodi o povredi člana 55. Ustava

86. Što se tiče navoda o povredi člana 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava, podnosioci zahteva ističe da to što nisu bili strane niti su bili obavješteni o sprovođenju sudskih postupaka tokom donošenja osporene presude Veća o spornoj imovini predstavlja povredu prava, zato što podnosioci zahteva nisu imali pravna sredstva da ospore odluke donete na njihovu štetu.
87. U tom smislu, podnosioci zahteva ističu: *“Stoga, iz gore navedenog smatramo da budući da nismo imali pravne lekove da bi pobijali ove odluke redovnih sudova, onda zahtevamo od suda da utvrdi da su podnosioci ovog zahteva iscrpeli sve pravne lekove”*.
88. U prilog tome podnosioci zahteva dodaju da *“[...] nema pravnih lekova koji su trebali da se iscrpe od strane podnosioca zahteva i stoga smatramo da su pravni lekovi iscrpljeni”*.
89. U svim svojim navodima, podnosioci zahteva su razradili osnovna načela u pogledu iscrpljivanja pravnih sredstava, a u prilog svojim argumentima, podnosioci zahteva su se takođe pozvali na sudsku praksu Suda u slučaju KI56/09, podnosilac zahteva: *Fadil Hoxha i 59 drugih*, presuda od 22. decembra 2010. godine; kao i ESLJP-a u slučajevima *Lehtinen protiv Finske* (presuda od 8. septembra 2006. godine); *Van Oostervijck protiv Belgije* (presuda od 6. novembra 1980. godine) *D.H. i drugi protiv Češke Republike* (presuda od 13. novembra 2007. godine); *Akdivar i drugi protiv Turske* (presuda od 16. septembra 1996. godine); *Pressos Compania Naviera S.A protiv Belgije* (presuda od 20. novembra 1995. godine); *Radio Franca protiv Francuske* (odluka od 23. septembra 2003. godine).
90. Što se tiče prihvatljivosti zahteva, podnosioci ističu da *“Ustavni sud treba da ima u vidu koji su domaći pravni lekovi u pogledu prava podnosioca zahteva zagwarantovana članom 52 (2) Ustava bili na raspolaganju i efektivni i ako su oni iscrpeli iste [...]”*.
91. U tom smislu, podnosioci zahteva ističu: *“Štaviše, u slučajevima u kojima predloženi pravni lek u stvarnosti nije pružio razumno verovatnoću uspeha, na primer: sa pogleda uspostavljene domaće sudske prakse, činjenica da ga podnosilac zahteva nije iskoristio, nije prepreka za prihvatljivost”*.
92. Konačno, podnosioci zahteva traže od Suda da (i) proglasi njihov zahtev prihvatljivim; (ii) da utvrdi da je osporena presuda, odnosno [AC-I-15-0212-A 0001] Žalbenog veća PKVS-a od 22. avgusta 2019. godine u vezi sa presudom [C-II-14-0140-C0001] Specijalizovanog veća PKVS-a od 14. septembra 2015. godine, doneta u suprotnosti sa članovima 31, 32, 46, 54, 53. i 55. Ustava u vezi sa članovima 6. i 1. Protokola br. 1 EKLJP-a, proglašavajući iste ništavnim.

Navodi u vezi sa zahtevom za uvođenje privremene mere

93. Podnosioci zahteva traže od Suda da uvede privremenu meru, zato što smatraju da će se izazvati velika šteta ako se ne dozvoli privremena mera.

94. U tom smislu, podnosioci zahteva ističu: “Takođe, budući da je vrednost imovine koja se nalazi na katastarskoj parceli sa br. P-71914059-01742-0 dosta visoka i da bi svaka radnja u pogledu registracije ove imovine od strane Z.H. prouzrokovala veliku štetu, tražimo od Ustavnog suda da izvrši određivanje mere sigurnosti kojom će zabraniti opštinskoj katastarskoj kancelariji u Prištini da preuzme pravne radnje koje imaju za cilj registraciju prava svojine na katastarskoj parceli evidentirane sa brojem P-71914059-01742-0, jer je sudska odluka između nepostojećih strana ništava, zato što je imovina-katastarska parcela privatna imovina. Ocenjujući ekspertizu g. Q. H. od 11.12.2019. godine i dopunu ekspertize od 25.07.2019. godine (naći u prilogu) dalje se potvrđuje da je povređeno ustavno pravo svojine [...]”.

Relevantne zakonske odredbe

Zakon o parničnom postupku br. 03/L- 006

KORIGOVANJE PRESUDE

član 165.

“165.1 Greške u imenima i brojevima, kao i ostale pismene greške i obračuni, nedostaci sa aspekta forme presude i neslaganje kopija sa originalom presude, koriguje sud u bio koje vreme.

165.2 Korigovanje greški se vrši posebnom odlukom koja se piše na kraju originala presude , a strankama se dostavlja kopija takve odluke.

165.3 Ukoliko postoji neslaganje između originala i kopije presude u pogledu neke izvršne odluke u dispozitivu presude , strankama će se korigovana presuda , navodeći da se ovom kopijom presude zamenjuje predhodna kopija presude. U tom slučaju rok za žalbu protiv korigovanog dela presude počinje da teče od dana uručenja korigovane kopije presude.

165.4 Za korigovanje presude sud odlučuje bez saslušanja stranki.“

OBNAVLJANJE POSTUPKA

Član 232.

“231.1 Postupak okončan pravosnažnom odlukom se može obnoviti na predlog stranke:

a) ukoliko stranki sa nezakonitim delovanjem, a posebno u slučaju nepozivanja na ročište njoj nije data mogućnost da učestvuje na razmatranju glavne stvari;

b) ukoliko je kao tužioc ili tuženi učestvovalo u končanom postupku lice koje ne može da bude stranka u parnici , ili ukoliko stranku koja je pravno lice nije zastupalo ovlašćeno lice, ili ukoliko lice sa proceduralnom nesposobnošću nije zastupao njen zaakonski zastupnik , ili ukoliko zakonski zastupnik odnosno zastupnik sa punomoćjem stranke nije imao potrebno ovlašćenje za gonjenje stvari na sudu ili vršenje određeni proceduralni radnji, ukoliko gonjenje stvari na sudu ili vršenje određenih proceduralnih radnji nije kasnije dozvoljeno od stranke;

- c) ukoliko je konačna odluka suda zasnovana na lažnim izjavama svedoka ili veštaka ili u dokumentu koji je falsifikovan ili u kome je utvrđena netačna činjenica;
- d) ukoliko je konačna pravosnažna odluka je posledica krivičnog dela sudije, zakonskog zastupnika ili zastupnika sa punomoćjem stranke, protivničke stranke ili trećeg lica;
- e) ukoliko stranka dobije mogućnost korišćenja pravosnažne odluke suda, koja je prvenstveno doneta u postupku vođenom između istih stranki za isti tužbeni zahtev;
- f) ukoliko je konačna pravosnažna odluka bazirana na jednu drugu sudsku odluku, ili na odluku nekog drugog organa, a ta odluka je pravosnažno izmenjena ili poništena;
- g) ukoliko stranka sazna nove činjenice ili pronade nove dokazei dobije mogućnost da koristi njih, po kojoj osnovi, bi se mogla doneti povoljnija konačna odluka, ukoliko bi se takve činjenice i dokazi koristili u predhodnom postupku.

[...]“

Ocena prihvatljivosti zahteva

- 95. Sud prvo razmatra da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, dalje precizirani Zakonom i propisani Poslovníkom.
- 96. Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

- 97. Sud takođe ocenjuje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti koji su dalje precizirani Zakonom. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na član 47 [Individualni zahtevi], koji propisuje:

Član 47

[Individualni zahtevi]

“Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagantovana prava i slobode krši neki javni organ.

“Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

- 98. Sud se takođe poziva i na pravilo 39 (1) (b) Poslovníka o Radu, koje određuje da:

“(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

(b) ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke.”

99. Sud podseća da pravilo o iscrpljeniju pravnih sredstva iz člana 113.7 Ustava člana 47. Zakona i pravilo 39 (1) (b) Poslovnika obvezuje fizička i pravna lica koja žele da svoj predmet prestave pred Ustavnim sudom da moraju prvo da iskoriste delotvorna pravna sredstva koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke.
100. Na taj način se administrativnim organima i redovnim sudovima daje mogućnost da spreče i isprave eventualne ustavne povrede putem redovnih upravnih i sudskih postupaka, pre nego što slučaj dođe pred Ustavni Sud. Ovo pravilo se temelji na pretpostavci da pravni red na Kosovu osigurava efikasna pravna sredstva za sprečavanje, odnosno za ispravku povreda ustavnih prava. Ovo je jedan veoma važan aspekt supsidijarnog karaktera mehanizma ustavnog prava (vidi, između ostalog, slučajeve suda: KI67/19, podnosilac *Hajrije Rina Zhitija Ajeti*, Rešenje o neprihvatljivosti od 30. septembra 2019. godine, stav 34; KI09/19, podnosilac *Leutrim Hajdari*, Rešenje o neprihvatljivosti od 16. marta 2020. godine, stav 36; KI30/17, podnosilac *Muharrem Nuredini*, Rešenje o neprihvatljivosti od 7. avgusta 2017. godine, stav 35; i KI94/14, podnosilac *Sadat Ademi*, Rešenje o neprihvatljivosti od 17. decembra 2014. godine, stav 24).
101. S tim u vezi, Sud želi da naglasi dosledan stav da zaštitni mehanizam za zaštitu ustavnih prava iz Ustavnog suda ima supsidijarni karakter u odnosu na redovni sudski sistem (vidi slučaj suda br. KI15/16, podnosilac zahteva *Ramadan Muja*, Rešenje o neprihvatljivosti od 16. marta 2016. godine, stav 42).
102. U tom pravcu, Sud naglašava da na osnovu člana 113.7 Ustava, podnosilac zahteva treba da ima mogućnosti da koristi pravna sredstva koja su dostupna i dovoljna da se isprave navodne ustavne povrede. Postojanje pravnih sredstava u pitanju mora biti dovoljno sigurno ne samo u teoriji, nego i u praksi, a ako to nije tako, tada će tim pravnim sredstvima nedostajati potrebna dostupnost i delotvornost. Ovo je u skladu i sa praskom ESLjP-a, a u vezi sa obavezom podnosioca zahteva da iscrpe sva pravna sredstva (vidi, *inter alia*, *Vernillo protiv Francuske*, stav 27 Presude ESLjP-a, od 20. februara 1991. godine, i *Dalia protiv Francuske*, stav 38 Presude ESLjP-a, od 19. februara 1998. godine).
103. Samim tim, na Sudu je da ispita da li su pravna sredstva bila iscrpljena i, ukoliko nisu, da li podnosilac zahteva imao dostupno neko delotvorno pravno sredstvo, u teoriji i praksi. Dakle, sud treba da osigura da je pravno sredstvo bilo dostupno kao i da je pružalo razumne mogućnosti da se isprave eventualne ustavne povrede koje su navede od strane podnosioca zahteva pred Ustavnim Sudom (vidi, takođe, gore navedeni slučaj Suda br. KI41/20, podnosilac zahteva *Shaqir Krasniqi*, stav 23; i vidi, *inter alia*, *Civet protiv Francuske*, stavovi 42-44 Presude ESLjP-a, od 28. septembra 1999. godine).
104. Međutim, kada je pravno sredstvo predviđeno zakonom, na podnosiocu zahteva je da dokaže da je pravno sredstvo koje predviđeno zakonom bilo doista iscrpljeno ili je iz nekog razloga bilo nedostupno i nedelotvorno u osobitim okolnostima predmeta ili su postojale posebne okolnosti zbog kojih je podnosilac zahteva bio oslobođen uslova iscrpljena pravnih sredstava.

105. Upravo Sud je u cilju utvrđivanja svih okolnosti ovog slučaja 23. novembra 2021. godine, poslao dopis zastupniku podnosioca zahteva u kome je tražio da mu se odgovori, *“da li su podnosioci zahteva pokrenuli neki sudski postupka u cilju osporavanja presude AC-I-15-0212-A 0001 Žalbenog veća PKVS od 22. avgusta 2019. godine“*.
106. Sud podseća da je 30. novembra 2021. godine, zastupnik podnosioca zahteva poslao odgovor Sudu, koji je uz određene informacije sadržao i dokumenta za koje Sud do tog trenutka nije imao saznanja da postoje.
107. Konkretnije, zastupnik podnosioca zahteva je sudu dostavio zahtev za ponavljanje sudskog postupka kao i izricanje mera obezbeđenja koji je on 23. juna 2021. godine, podneo Žalbenom veću PKVS, u kome je tražio ispravku dveju presuda, i to, presude AC-I-15-0212-A0001 Žalbenog veća PKVS, od 22. avgusta 2019. godine, i presude C-II-14-0140-C0001, Specijalizovanog veća PKVS od 14. septembra 2015. godine u vezi sa katastarskom parcelom 1742-0, kao i uvođenje mere obezbeđenja.
108. Šta više, Sud je iz dostavljenih dokumenata takođe saznao, da je 4. novembra 2021.godine Žalbeno veće PKVS povodom zahteva podnosioca za obnavljanje sudskog postupka donelo rešenje AC-I-21-0471, u kome stoji:
- „Obustavlja se postupak podnosioca zahteva za ispravku presude Apelacionog veća, AC-I-15-0212 od 22.08.2019. godine, za ponavljanje postupka i izricanje mere bezbednosti od 23.06.2021. godine do izjašnjavanja Ustavnog suda po predmetu KI 106/21.“*
109. U obrazloženju rešenja AC-I-21-0471 Žalbenog veća PKVS stoji:
- „Član 278. stav 1. tačka a) Zakona o parničnom postupku br. 03/L-006 (izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-118—ZPP) predviđa da sud prekida suđenje ukoliko je sam odlučio da ne reši prethodnu stvar (član 13).
[...]
Za predmetni slučaj, SKVS je dana 08.07.2021. godine obavestena od Ustavnog suda da su podnosioci takođe podneli zahtev Ustavnom sudu, predmet KI 106/21 kojim osporavaju presudu Apelacionog veća SKVS-a od 22.08.2019. godine i izricanje mere bezbednosti.
Suđenje će biti nastavljeno čim se Ustavni sud izjasni o predmetnom slučaju“.*
110. Shodno tome, imajući u vidu da se postupak povodom zahteva za ponavljanje sudskog postupka kao i izricanje mera obezbeđenja nalaze pred Žalbenim većem PKVS, Sud će, uzimajući u obzir načelo supsidijarnosti, a kroz donošenje ovog rešenja dati mogućnost Žalbenom veću PKVS, da nastavi sa sudskim postupkom koji je ono obustavilo rešenjem AC-I-21-0471, od 4. novembra 2021. godine, uz obrazloženje *“da se slučaj podnosioca zahteva nalazi pred Ustavnim sudom“*. Takav stav Ustavnog suda je u skladu sa pomenutim načelom supsidijarnosti,

kojim se daje redovnim sudovi mogućnost da isprave svoje greške kroz redovan sudski postupak pre nego što predmet dođe pred Ustavnim sudom.

111. Stoga, Sud na osnovu svoje sudske prakse naglašava, da ukoliko postupci još uvek traju pred redovnim sudovima a što u slučaju podnosioca zahteva jeste činjenica, onda se zahtevi podnosioca zahteva pred Ustavnim sudom smatraju preuranjenim (vidi, s tim u vezi, slučajeve suda, KI09/19, podnosilac zahteva *Leutriim Hajdari*, Rešenje o neprihvatljivosti od 5. februara 2019. godine, stav 41; KI23/10, podnosilac zahteva *Jovica Gadzić*, Rešenje o neprihvatljivosti od 19. septembra 2013. godine, stav 47; i KI102/16, podnosilac zahteva *Shefqet Berisha*, Rešenje o neprihvatljivosti od 2. marta 2017. godine, stav 39).
112. Na osnovu gore navedenog, Sud dolazi do zaključka da se zahtev podnosioca zahteva treba proglasiti neprihvatljivim, zbog toga što podnosioci zahteva nisu iscrpeli sva pravna sredstva u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20 i 47 Zakona kao i u skladu sa pravilom 39 (1) (b) Poslovnika o Radu.

Zahtev za privremenom merom

113. Kao što je gore navedeno podnosioci zahteva traže uvođenje privremene mere, jer smatraju da će velika šteta biti naneta ako ona ne bude odobrena.
114. Međutim, iz spisa predmeta takođe proizilazi da sam zahtev podnosioca za obnavljanjem sudskog postupka između ostalog sadrži i zahtev za uvođenjem mere obezbeđenja, što konsekventno vodi zaključku da je i ovaj deo zahtev kao takav preuranjen.
115. Stoga, u skladu sa članom 27.1 Zakona, i u skladu sa pravilom 57. (4) (a) Poslovnika o radu, zahtev podnosioca za privremenu meru treba da se odbije, jer isti ne može da bude predmet razmatranja pošto je zahtev proglašen neprihvatljivim.

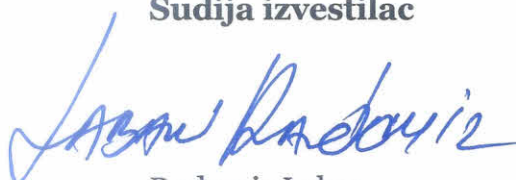
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20 i 47 Zakona i u skladu sa pravilom 39 (1) (b) Poslovnika o radu, dana 20. januara 2022. godine, jednoglasno,

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA ODBIJE zahtev za uvođenje primerene mere;
- III. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- V. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Radomir Laban

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka Nimani